

Examenbespreking havo maatschappijwetenschappen

Woensdag 2 juni, 16.30-18.00

Het correctievoorschrift van het CvTE is bindend. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Dit verslag is slechts een weergave van de bespreking van het examen en discussie over mogelijke antwoorden.

Aanwezig: Er waren het grootste deel van de vergadering 93 mensen aanwezig.

Algemene opmerkingen:

De volgende opmerkingen werden een of enkele keren gemaakt:

- vragen goed verdeeld over de domeinen
- duidelijke vraagstellingen
- het type vragen is wat eentonig (steeds definitie kernconcept, stukje uit de tekst halen). Hier zijn leerlingen goed op voorbereid in de les, maar wat meer variatie mag.
- er zit wat overlap in de vragen, vaak over hetzelfde deel van de stof of hetzelfde deel van de bron.
- teksten van goede lengte
- leuke, aansprekende onderwerpen
- de leerlingen hadden het examen (meestal) op tijd af
- wat te veel detailkennis, examen kan uitdagender en meer verdiepend
- over het voorbeeld van China had ook wel een kritische vraag gesteld kunnen worden, het wordt nu als een neutraal gegeven bevroegd.

Opmerking vooraf

- In de vergadering zijn hoofdzakelijk de examenvragen besproken die door de aanwezigen vooraf waren ingediend, en dan met name die examenvragen waar veel opmerkingen of vragen over waren. Deze vragen zijn voor de vergadering geselecteerd, zodat de bespreking binnen de huidige mogelijkheden plaats kon vinden. In tegenstelling tot de gewoonlijke fysieke live-vergaderingen in kleinere deelgroepen, was het in deze setting niet mogelijk alle vragen te bespreken. Deze werkwijze is vooraf bekend gemaakt aan de deelnemers.
- Alleen een definitie geven van een kernconcept levert geen punten op, het gaat wel om het toepassen. Dus ze mogen de definitie wel opschrijven als geheugensteuntje, maar het gaat om wat ze er daarna mee doen. Bij die toepassing moeten ze de omschrijving van het kernconcept of de juiste elementen daaruit gebruiken.
- Er wordt een aantal vragen voorgelegd aan het CvTE. Pas als het CvTE daar uitsluitel over geeft, kan dat gevolgen hebben voor de correctie. Omdat het werk al snel naar de tweede corrector moet, zal het waarschijnlijk pas de tweede corrector zijn die met eventuele aanvullingen op het correctievoorschrift wat kan doen.

Opmerkingen per vraag:

Vraag 1

Er zijn een aantal vragen gesteld over de omschrijving van het begrip sociale controle. Moet daar bijvoorbeeld het woord “dwingen” in staan of mogen leerlingen ook opschrijven “dat mensen worden aangesproken op hun gedrag”. Het antwoordmodel zegt in *een juist antwoord bevat* “een omschrijving van sociale controle”. Dat moet natuurlijk een vakinhoudelijk juiste omschrijving zijn, maar het hoeft niet identiek te zijn aan de omschrijving in *voorbeeld van een juist antwoord*.

Vraag 2

- De vraag eist niet dat je twee elementen van rationalisering noemt, in het antwoordmodel wordt dat wel gevraagd. In de vraag worden echter wel twee begrippen genoemd (systematiseren en doelstelling). In *een juist antwoord bevat* staat bij het eerste deel systematisering en bij het tweede deel doelstelling, omdat deze twee begrippen worden gevraagd zouden in het antwoord die twee elementen van rationalisering naar voren moeten komen. Dus het is dus volgens het *een juist antwoord bevat* niet noodzakelijk de hele omschrijving van rationalisering terug te laten komen in het antwoord.
- Het gaat bij deze vraag over kindervervoeringen en niet over het door het rode licht lopen. Daar mogen de leerlingen het in hun antwoord dan ook niet over hebben.

Vraag 3

Bij deze vraag moeten leerlingen een voorbeeld van kosten en baten uit de tekst halen. In de tekst staat echter niet dat mensen die door het rode licht lopen ergens sneller zijn. Voorbeelden van baten staan niet in de tekst, het antwoordmodel (bij voorbeeld van een goed antwoord) verzint dat er zelf bij. Leerlingen die echt naar de tekst kijken komen hier niet uit en geven niet het antwoord dat het antwoordmodel verwacht.

→ **Graag aankaarten bij CvTE.**

Vraag 4 B

Is de politie goed? Nee, hier gaat het over door het rode licht lopen en niet over de ontvoering. Bij de controle op het door rood licht lopen is alleen de techniek en het bedrijf betrokken, en niet de politie.

Is het bedrijf Intellifusion dan wel goed? Dat dit bedrijf in opdracht van de overheid socialiseert, wil niet zeggen dat ze zelf ook geen socialisator zijn. Dit mag nu niet goed worden gerekend (want het past niet in het antwoordmodel), maar wordt aangekaart bij CvTE.

→ **Graag aankaarten bij CvTE. We vragen CvTE zich uit te spreken over het bedrijf als socialisator. Politie is geen goed antwoord, daar hoeft het CvTE zich niet over te buigen.**

Vraag 5

De functie in het antwoordmodel 'het reguleren van gedrag van mensen waardoor het gedrag (van anderen) beter voorspelbaar wordt en het samenleven overzichtelijker' is heel volledig overgenomen uit de syllabus. Veel leerlingen beperken zich tot een aspect van de functie, bijvoorbeeld het reguleren van gedrag of alleen het aspect van voorspelbaarheid. Volgens het antwoordmodel moet de hele functie worden uitgeschreven, maar is een aspect uit die functie niet voldoende?

→ **Graag aankaarten bij CvTE.**

Vraag 10

Kan cognitieve binding met een goed voorbeeld uit tekst 2 ook?

In het antwoordmodel wordt het type binding niet voorgeschreven, dus cognitieve binding kan *als* daar een goed voorbeeld van te vinden is in de tekst. Dat voorbeeld staat er in ieder geval niet letterlijk in. Er staat niet: in de hub of de Facebookgroep wordt kennis over gedragen. Sommige aanwezigen interpreteren de tekst wel zo. Zij zijn van mening dat een facebookgroep of hub wel tot uitwisseling van kennis moet leiden. Als programmeurs en freelancers met hun laptop ergens neerstrijken, dan zullen ze toch wel kennis uitwisselen.

Er is discussie over de vraag hoeveel interpretatie je op een tekst mag loslaten. Concluderend kunnen we zeggen dat het antwoordmodel gevolgd moet worden, dat per type binding vraagt om een (ander) voorbeeld uit tekst 2.

Vraag 14

Er wordt in vraag 14 gevraagd om kenmerken van het proces van individualisering, maar in de syllabus staan geen *kenmerken* van individualisering. Er staan wel elementen uit de omschrijving van individualisering in de syllabus en ontwikkelingen die samenhangen met individualisering, maar omdat leerlingen dit nooit hebben geleerd als kenmerken raken ze in de war bij deze vraag. Ze hebben het ook niet als kenmerken moeten leren omdat de syllabus die niet zo noemt. Het probleem dat gesignaleerd wordt zit dus niet in het antwoordmodel – er zijn voldoende ontwikkelingen of elementen uit tekst 2 die duiden op individualisering te vinden. Het probleem zit in de vraagstelling die leerlingen op het verkeerde been zit, zodat ze het antwoord niet goed kunnen geven terwijl ze het wel zouden weten (als er maar niet om *kenmerken* werd gevraagd).

→ **Graag aankaarten bij CvTE.**

Vraag 17

Is bindingen tussen 2 of meer mensen ook goed? Het *een juist antwoord bevat* vraagt om een kenmerk van een groep. Bindingen tussen twee of meer mensen is een kenmerk van een groep, dus dat past binnen het correctiemodel.

Vervolgens ontstaat discussie over de vraag of alleen het kenmerk “meer dan twee mensen” ook binnen het antwoordmodel past. Een aantal hoger dan 2 is weliswaar een voorwaarde voor het vormen van een groep, het is op zichzelf niet voldoende. (5 mensen die voor een stoplicht wachten zijn geen groep.) Een deel van de aanwezigen vindt dat er minimaal ook gesproken moet worden over dat dat aantal mensen bindingen onderhoudt. Anderen zien het aantal 2 of meer als *een* kenmerk van een groep, dat past dus in hun optiek binnen het antwoordmodel.

Vraag 22

In het *een juist antwoord bevat* wordt netwerk genoemd, maar niet connecties. Kan dat niet ook goed zijn? Een van de aanwezigen merkt op dat je in dit geval ook bepaling 3.3 van het antwoordmodel kunt toepassen: aantoonbare vakinhoudelijke argumenten om een antwoord goed te rekenen, hoewel dit niet in het antwoordmodel staat. Connecties en netwerk is toch min of meer synoniem?

Ook vraagt iemand of “de mate van respect die een groep geniet” niet ook goed is. Dat staat ook niet in het *een juist antwoord bevat*. Dat is echter volgens de syllabus ook onderdeel van sociaal kapitaal, en het is goed met een voorbeeld uit tekst 3 te illustreren.

Ten slotte vindt men het verwarrend dat zowel bij bullet 1 als bij bullet 2 in het *een juist antwoord bevat* het bouwen van een netwerk voorkomt. Dat zou slechts bij één bullet een verplicht element moeten zijn.

→ **Graag aankaarten bij CvTE.** We vragen CvTE zich uit te spreken over zowel connecties, als de mate van respect die een groep geniet als de onduidelijkheid over twee keer hetzelfde element bij beide bullets in *een juist antwoord bevat*.

Vraag 23A

Beperkte sociale participatie staat in het antwoordmodel. Kun je uitsluiting van grondrechten ook goedkeuren? Bij sociale uitsluiting gaat het om gaat het in de syllabus om geringe

toegang tot sociale grondrechten. Gelijke behandeling is geen sociaal grondrecht. Er is geen enkele beperking van toegang tot sociale grondrechten die je uit tekst 3 zou kunnen halen. Dus dit vraagt *niet* om een aanpassing van het antwoordmodel door CvTE.

Vraag 23B

Wat als leerlingen de informatie uit tekst 3 en het begrip positietoewijzing goed gebruiken, maar zonder dat ze bij A en B sociale participatie noemen. Kunnen ze dan een punt krijgen bij B hoewel ze bij A geen punt hebben gehaald? Het lijkt mogelijk bij B een punt toe te kennen. Bijvoorbeeld als ze bij wel een beschrijving geven van het feit dat Mbo-er minder kunnen meedoen aan bepaalde activiteiten, maar zonder dit als beperkte sociale participatie te labelen. In het voorbeeld van een juist antwoord staat bij B sociale participatie ook niet genoemd en in een juist antwoord bevat staat die term bij B tussen haakjes.

Vraag 24

Leerlingen schrijven op dat door inzet van JOB de handelingsmogelijkheden van studenten vergroot zijn. Dat is weliswaar via het ministerie gegaan, maar is dat niet ook informatie uit tekst 4 waaruit blijkt dat JOB macht heeft? Dit wordt uitgesloten in het antwoordmodel bij *een juist antwoord bevat*.

→ **Graag aankarten bij CvTE.**

Einde verslag